

జ్ఞానాభివృద్ధి లక్షణము

మంగిపూడి

భక్త వత్సల శతకము

మంగిపూడి వేంకటశర్మచే

విరచితము

అద్దేపల్లి లక్ష్మణస్వామినాయుడుగారి

సరిస్వతీ పవర్ ప్రెస్ నందు ముద్రితము

రాజమహేంద్రవరము

౧౯౨౬

పీఠిక

౧౯౧౩వ సంవత్సరమున ఆంధ్రపత్రిక యుగాది
 సంచికయందుఁ బ్రకటించుటకై భగవత్పార్థనమును వ్రాసి
 పంపవలసినదని తత్పత్రికాధిపతులగు శ్రీ కాశీనాథుని నాగే
 శ్వరరావుపంతులుగారు కోరఁగా భక్తవత్సలుఁడు అను శీర్షి
 కతో ౩౦ పద్యములను రచించితిని. పిమ్మట నారేడేండ్లకు
 ధర్మసాధని పత్రికయందుఁ బ్రచురించుటకై ఈశ్వరపార్థన
 పద్యములను వ్రాయవలసినదని తత్సంపాదకులగు శ్రీ పాల
 పర్తి నరసింహముగారు కోరఁగా భక్తవత్సల మకుటము
 తోనే ౭౫ పద్యములను రచించితిని. ఇప్పుడు ౩ పద్యము
 లను నామిత్రులు ఆయుర్వేదవైద్యశిఖామణులు శ్రీ బొమ్మ
 కంటి రామమూర్తిశర్మగారు కోరఁగా వ్రాసితిని. ఈశత
 కము చాలాకాలము క్రిందటనే పూర్తియైనను నాయితర
 పుస్తకములవలెనే త్వరలో ముద్రింపఁబడకున్న కారణము
 నేనిక్కడ నూచింప నక్కరలేదు. ఈనడుమ నేను నిడదవోలు
 లో నుండుట తటస్థించుటచే ఇక్కడ యక్సైజు సబినస్పెక్టరు
 గానున్న శ్రీ దేశభట్ల నుబ్బారావుపంతులు బి. యే. గారును
 శ్రీ జీడిగుంట కామరాజు ఎల్. ఎమ్. పి. గారును నేషనల్

ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రొఫైటరు శ్రీ సోమభట్ల సూర్యనారాయణగారును ఈశతకమును, క్రిందటియేడు రచింపబడిన ఆపద్ధారక శ్రీరామశతకమును, ఈనడుమనే రచించిన దైవచూడామణిశతకమును వినట తటస్థించి యీశతకమును దైవచూడామణిశతకమును ముద్రింపింప సంకల్పించి యా సంకల్పమును నెరవేర్చుకొనుటతో నీశతకము చెరచు విడిపించి నాకానందమును గూర్చిరి. ఈశతకరచనకును ప్రకటనమునకును కారకులగు నామిత్రుల కెల్లరకును కృతజ్ఞతాభివందనములు సమర్పించుచున్నాను.

ఇట్లువిన్నవించు విధేయుఁడు

మంగిపూడి వేంకటేశర్ష

శ్రీ

భక్తవత్సలశతకము

చ. ఎవఁడువిలాసమాత్రస్పృజించును లోకచయంబునెల్ల, నే
 భువనమయుండు ప్రేమమెయిఁబ్రోదియొసర్చునుతల్లివోలె, నే
 భవహరుఁ డుగ్రమూర్తిగను భాసిలిలోఁగొను, నా
 మహామహుల౯,

భవు, నభవు౯, స్వయంభువును, భక్తిభజింతుము
 భక్తవత్సలా!

ఉ. ఆదిమగ్రంథరత్నము, లుదంచితవేదములున్ దదంగముల్
 శ్రీదము శేయనంతుని విచిత్రచరిత్రలెరుంగఁ జాలవో
 యాదియు, మధ్యము౯, లయమునందక వెల్లు
 మహాత్ముడెవ్వఁ డా

యాదిమబ్రహ్మమున్, బరము నాత్మభజింతుము భ...

ఉ. రూపములేనివాఁడగుచు'రూఢిగఁ దానె సమస్త రూపులై
 దీపితనిర్గుణు డగుచు దివ్యగుణంబులకెల్ల నెల్లయై,
 ప్రాపయ్యి'సర్వమాయలకు, భాసిలుమాయలులేకయేవిభుం;
 డాపరదైవతంబుఁ గరమర్థి భజింతుము భ ..

చ. దినకరుఁడే స్వయంప్రభుని తేజములోపలనర్చుదాంశమో
 ఘనుఁడు శశాంకుఁడే స్వరుచికాంతి మహాంబుధి

శీకరంబా? యా

యనలుఁడునేప్రచండునియుదారశుచిత్వమునందు లేశ, మ
 య్యనుపము, నద్వితీయుఁ, బరమాత్ముభజింతుము భ...

ఉ. శక్తికొలందినేయనఘు శక్తిని భావనచేసి మెచ్చి, యా
 సక్తిని నేయనంతుని ప్రసన్నగుణంబుల కుల్ల సిల్లి, ను
 వ్యక్తతఁగాంచి సాధుపథవర్తనలై, సుఖశాంతచిత్తులై,
 భక్తులు ముక్తుతాదురలభవ్య భజింతుము భ...

చ. కులగిరు లేనిరంజను నకుంతితధీరతకున్ నిదర్శనం
 బులా? జలరాసు లేఘనునిభూరిగభీరతఁ దెల్పుసాక్షులో
 యిలయు, నభంబు నే విభునియిద్ధత రాకృతిఁజూపుదర్పణం
 బులా? యలసత్ప్రభావుని, సుపూజ్య భజింతుము భ...

ఉ. కన్నుల నేపదార్థములఁ గన్నను, వీనులనే సుభాషలన్
 విన్నను, భక్తులైన సువివేకుల కే జగదీశుఁడున్, మహా
 పన్న శరణ్యుఁడున్, సదయభావుఁడునై న, పరేశుఁడాత్మలోఁ
 బన్నుగఁ దోఁచునట్టి గుణభద్రు భజింతుము భ...

చ. పవనుఁడు వీవనల్ విసర, భానుఁడు, సోముఁడు, దివ్యటీలుగా
 దివియను మేటిపందిరినిఁ దీర్చిన పాదరసంపుఁగాయలై
 ప్రవిమల తారకల్ వెలయభక్తమనోబ్జసుపీఠిపై జగ
 ద్భవనమునందుఁ గొల్వమరుభవ్యభజింతుము భ...

ఉ. రాజునటంచునెన్నఁడునురాజసభావముఁ జూపఁబోక, యీ
రాజులుచేయు కర్కశ నిరంకుశపాలనచేయఁబోక, శ్రీ
రాజులఁ జల్లఁగా జగమురాజుల రాజ్యములేలునట్టి రా
రాజుల రాజ రాజుయిన రాజు భజింతుము భ...

చ. ఘనమగునింద్రచాపమునుగన్న విచిత్రపునెమ్మిపించెమున్
గనినను, నింగిరంగులను గాంచిన, నింకమరేమి వింతఁగ
న్గొనినను, భక్తవక్త్యుల మనోంబుజముల్ వికస్కిల్లియే నిరం
జనుమహిమంబు నెంతు రలస్వామి భజింతుము భ...

ఉ. స్వాదుపదార్థసంతతియుఁజల్లనిగాలియు, వెల్లు, వేఁడియున్
బాదపముల్, మహానదులుఁ, బర్వతముల్, పశుపక్షి

బృందముల్

మోదముఁగూర్చు సౌరభసమున్నత పుష్పఫలాదికంబు లే
యాదిముప్రేమచిహ్నా; ల లయాధ్యుభజింతుము భ...

ఉ. శాంతియు, దాంతియున్, దయయు, సత్యము, శౌచము,
ధర్మబోధ సు

స్వాంతము, శీలమున్, సుజనసంగతి, సచ్ఛరితంబు, నీతియున్
సంతత తృప్తిభక్తవరసంతతి కిచ్చునెవండొ? యాశుభ
స్వాంతుఁ, బ్రభావవంతు, భగవంతు భజింతుము భ...

ఉ. మానవజన్మమిచ్చి, యిదిమం, చి దిచెడ్డను సద్వివేచనా
జ్ఞానధనంబునిచ్చి, పరసాధనమున్ దెలియన్ సమర్థమా
మానితవిద్యనిచ్చి, బహుమానవిధిన్ బరమార్థమిచ్చి, యీ
ప్రాణులఁగాచి ప్రోచుభగవాను భజింతుము భ...

ఉ. ఆలనుచున్, మగండనుచు, నాపయిబిడ్డలటంచు, మేఁటిచు
 ట్టాలనుచున్, హితవ్రజమటంచు, బశూన్దరమంచు
 స్నేహఁపుం

జీలలుగూర్చి, యొండొరులు చీలకక్రాలెడులీల, సంస్పర్తిన్
 దేలఁగఁజేయు నల్ల జగదీశు భజింతుము భ క్తవత్సలా!

ఉ. ఆరసి గర్భకూపమున, యందుఁ జెలంగెడువేళఁబ్రాణి కా
 హార మొసంగి, భూపతనమైనక్షణంబున యందె తల్లికిన్
 క్షీరములన్ ఘటించి, కడుఁజెల్పినిఁ గంటికి రెప్పవోలె బల్
 గారముజూపఁజేయు శుభకారు భజింతుము భ క్తవత్సలా!

చ. ధనములనిచ్చి, ప్రేమమయదారసుతాదులనిచ్చి, వస్తువా
 హనములనిచ్చి, హర్ష్యనివహంబులనిచ్చి, ప్రశస్తదివ్యభో
 జనములనిచ్చి, భక్తియును జ్ఞానవిరాగములిచ్చియున్ నమ
 జ్జనములఁ బ్రేమనోము నలసామిభజింతుము భ క్తవత్సలా!

చ. మనుజులు లోభమోహవినిమగ్నమనస్కతఘోరపాపచి
 తనమొనరించుపట్టుల నుదారతధీరతఁ దారస్లిల్లి, న
 ర్తనమునుజక్కఁజేసి, ప్రమదంబుఘటించెడునంతరాత్మఁబొం
 తనముగ నిచ్చినట్టి నెరదాత భజింతుము భ క్తవత్సలా!

చ. చిగురులు మెక్కి కోయిలలుచేయుసుగానముఁబుష్పసారమున్
 సాగియఁగఁగ్రోలి తుమ్మెదనిసుంఘులుచేయుసుగానమున్,
 మొగుల్

నెగడ నెమళ్ళు నృత్యమున నిత్యముఁ జేయుసుగానమే మహా
 జగదధినాథుగానమలశాంతు భజింతుము భ క్తవత్సలా!

చ. మతములు చెడ్డనాఁడు, జనమండలిమర్మద, కామ, మోహనం
 గతులయి చెడ్డనాఁడు, గులకాంతలు పూతసతీత్వధర్మప
 ద్ధతివిడి చెడ్డనాఁడు, బ్రమదంబున ధర్మము నుద్ధరించి సు
 స్థితిసమకూర్చుపాపగజసింహు భజింతుము భ...

చ. జనపద మేదియైన నిజశక్తిని గోల్పడి, హైన్య దైన్యముల్
 పెనఁగొననేఁపుదక్కునెడఁబ్రేమదలిర్పసువిద్యయన్న యం
 జనమిడి, యల్లనల్లనవశక్తి జనింపఁగఁజేసి, పెంచి, త
 జనములనేలువేలుపు సతంబు భజింతుము భ...

ఉ. మత్తిలితోడిమర్త్యుల నమాయికులన్ దరిజేర్చి, వంచనా
 వృత్తిని జిత్తులన్ నెరపి, విత్తములెల్ల హరించి, దుస్తరా
 పత్తులపాలుచేయు ఘనపాతకులన్ నశియింపఁజేసి, సా
 ధూత్తమకోటి మన్చుశుభయుక్తు భజింతుము భ...

చ. తలఁపున పీకువారనక దర్శనమిచ్చుచు, నెల్లవారికిన్
 సులభముగా నభీష్టములు చొప్పడఁజేయుచు,
ధర్మమార్గమున్
 దలఁగిననర్హ దండవలఁదాక్కొనఁజేసి సుబోధమిచ్చుచున్
 మెలపునలోకమేలు పరమేశు భజింతుము భ...

ఉ. ఏయదియైన మేలుకొరకే ఘటియించుచు, నెల్లవేళలన్
 బాయనిసుప్రసన్నమతి భాసిలుచున్, గనరాకెమేలులన్
 జేయుచు, దీనరక్షణమె నిత్యవ్రతంబుగ లోకగాజ్యమున్
 జేయుచునుండు సత్ప్రభునిజేరి భజింతుము భ...

చ. సచివులు లేక యుండ, భటసంఘము లేకయె

యుండనాయుధ

ప్రచయము లేక యుండ, సులభంబుగ నెల్లజగంబువశ్యమై
ప్రచురతఁగొల్పుచుండ, నొకరన్వయు, రట్టును లేకయుండ, నే
నుచరితుఁడేలు లోకమలశూరు భజింతుము భ...

ఉ. ఉండియు లేనివానివలెనుండుచు, దోఁచియుఁ దోఁచనట్లుగా
నుండుచు, శాంతధర్మములె యూఁతగఁ దానసహాయుఁ

డయ్యు భూ

మండలమెల్ల సర్వజనమాన్యప్రభుత్వముఁజేయు సత్కృపా
మండనుచండశాసన క్రమంబు భజింతుము భ...

ఉ. వందితవైభవంబుగల వానికి, మిక్కిలి బీడవానికిన్,
నందితరాజ్యసంపదల నందినవానికిఁ, గొల్వకాని, క
స్పందవివేకవంతుఁడగువానికిఁ, బామరుఁడైన వాని కా
నందద, మేనిరాజ్యమలనాధు భజింతుము భ...

చ. అరుదుగఁ దల్లిగర్భమున నర్మిలిమీర నెవండు పెంచునో,
నెరకృపఁ గంటిరెప్పవలె నిద్దురవేళ నెనండు కాచునో,
యరనిముసంబుఁ బాయకయహర్నిశలందు నెవండుప్రోచునో
పరమదయాళు నయ్యఖిలబంధు భజింతుము భ...

ఉ. నీవు సమస్తలోకములు నిండివెలింగెదు ; మామనంబులం
దేవిహరించుచుండిమమునేలుచునుండుదు ; విట్టినిన్నమా
భావములందు నిత్తెరఁగువాఁడవటంచునెరుంగఁజాల; మో
దేవ ! భవన్మహత్త్వముదితెల్లమై మాకిక భ...

ఉ. ఎల్లజగంబులన్ గరుణనేలుదు వీవొకరుండవే జగ
 ద్వల్లభ ! తజ్జులీపరమ తత్త్వమెరింగి భవత్పదంబులే
 యుల్లమునన్ భజించి కనుచుందురిహంబుఁబరంబు; నజ్జులీ
 చిల్లరివేల్పులన్ గొలిచి చేడ్పడుచుందురు భ...

ఉ. ఒకనికిఁ దండ్రియై, మరియు నొక్కనికిఁ గడుఁ
 గూర్చుబిడ్డఁడై,
 ప్రకటితలీలనొప్పుగృహభర్తనలెన్ నిజభక్తకోటిలో
 నొకనికిఁ గేశవుండయి, మరొక్కనికిన్ శివుఁడై, సమస్త భ
 క్తకులము సర్వనామములుఁ దాలిచియేలుదు భ...

చ. అలరఁగభూజలాన్ని మరుదంబరూపములన్ జగంబులన్
 జెలువొలయంగఁ దాల్చుచుచు, జీవనమాచు
 వెలుంగు, చెల్ల తా
 వులబలిమిన్ జరించుచుఁ, బ్రపూర్ణ త నెల్లెడనిండియుండునీ
 కలితనమెన్న శక్యమె ! జగన్మయ ! చిన్మయ ! భ...

ఉ. దక్షుఁడెవండునిన్ను గనిధన్యతనొందఁగ, వేదశాస్త్రముల్
 శిక్షగనేర్చుకొన్న బుధశేఖరులైనను, వాయుభక్షులై
 దీక్షుఁదపంబుజేసెడు నతీంద్రియులైనను, భక్తిలేక నీ
 యక్షయ తేజమున్ గనఁగ నన్దులుగారట ! భ...

ఉ. అక్షరకుక్షులైనను, నిరక్షరకుక్షులునైనఁ గాని నీ
 యక్షులకొక్కటే ; పరమహంస మహాత్ముఁడు

రామకృష్ణుఁడే

సాక్షి ; యతంఘ నీచరణసన్నిధిఁజేరఁగలేదె ? నీవు ని
స్పక్షివి ; నిన్నుఁజేరుటకు భక్తిప్రధానము భ...

చ. పలుకుచునుందు వెల్లపుడుఁ బల్కనిపల్కులతోడ,
ముంగలన్

నిలుచుచునుందు వెప్పుడునునిల్వనినిల్కడతోడ, సేమముల్
దలఁచుచునుందు వెన్నఁడుఁదలంపనిమేలుతలంపుతోడ, భ
క్తులయెడ నీకుఁ గల్గు ననుకూలతయెట్టిదొ ? భ...

ఉ. చూచుచునుందు వెప్పుడును జూడని చూపులతోడఁ,
బాపముల్

రాచుచునుందు వెప్పుడును రాయనిరాపులతోడఁ,
బేర్జిమెఁ

బ్రోచుచునుందు వెప్పుడునుబ్రోవనిప్రోపులతోడ, భక్తులన్
గ్రాచకవారిపట్ల ననురాగమదెట్టిదొ ? భ...

ఉ. నెమ్మదినిన్ననిల్పి, పటునిశ్చలతన్ వహియించి, త్వన్మయ
త్వమునఁ జొక్కుచున్ మిగులఁ ద్వద్గుణవర్ణన
మందె ప్రొద్దులన్

సమ్మతిఁ బుచ్చుయోగులును, సత్కవులున్,
జగమెల్ల నీస్వరూ

పమ్మని చొక్కిఁమొక్కునల భక్తులు ముక్తులు భ...

ఉ. దైన్యములేని జీవన, ముదంచిత తత్త్వవిచారభావమున్
హైన్యముగాని వర్తనము, నామయవర్జితమైన దేహమున్,

మాన్యము నశ్రమంబు మరణంబు ఘటించి,

ప్రసన్నతన్ మమున్

ధన్యలఁజేయుమయ్య నిరతంబు భజింతుము భ...

ఉ. ఘోరవనంబులన్ దిరుగుకుంజరయూధము, మింట స్వేచ్ఛమై
బారెడు పక్షిబృందము, శుభస్థితి దుర్గమవల్మికంబులన్
స్వైరవిహారమున్ సలుపుసర్పసమూహముఁగైవసంబుగన్
బేరిమిఁజేసి మేలిడెడు మేఁటి భజింతుము భ...

చ. విపుల మహావిశాలమని వేయువిధంబుల వింతనొందఁగాఁ,
దపనుఁడు భూమికంటెఁ గడుఁదద్దయుఁ బెద్దయటంచుఁ,
జుక్కలా

తపనని కన్నమిన్నలని తత్ జ్ఞులుచెప్పుదురద్దిరయ్య! బట్
విపులము నీప్రభాసమది వేద్యమె మాకిక? భ...

చ. పొలుపుగఁ జంద్రసూర్యులను భూమినిఁ దారకలన్

గ్రహంబులన్

నిలిపితి వంతరాళమున నీవొకఁడొంటికి సాయమాగతిన్
మెలపున నేలుచుండితివి మేదినిముఖ్య సమస్త మండలం
బులు భవదీయశక్తిఁ దలపోయఁగ శక్యమె? భ...

చ. ఇలరవిఁ జుట్టివచ్చు; నలయుదుఁడు తానిలఁజుట్టివచ్చు, నీ
యిలతసచుట్టుఁదాఁదిరుగు; నెప్పుడువత్సర, మాస, వాసరం
బులగునుఁ దాన; మాకిది యపూర్వముగాదె!

భవత్ప్రభావమున్

దెలియఁగశక్యమే! యఖిలదీనజనావన! భ...

చ. రవికిరణాళిపైఁ బరపి, రమ్యతరంబుగ వర్ష ధారలన్
 దివిమెరయింతునంట ; యతిదివ్యము, భవ్యమునవ్యమైనవా
 సవునిశరాసనంబహహా ! చాతురియన్నను నీదెగాక యీ
 భువిఁగల చిత్రకారులదె ? పూజ్యచరిత్రక ! భ...

చ. జలధుల నీరముష్ణకరజాలములన్ మరగించి, గాలిలో
 మలయుచుఁ దేలునావిరిగమార్చి, నభంబునఁ జేర్చి, మబ్బులై
 వెలయఁగఁజేసి, వర్షముగ వేళలెరింగి జగంబు చల్లఁగా
 జలములనిచ్చు జంత్రముగఁ జల్పితి సూర్యుని భ...

చ. ఇలఁగల జీవకోటి పగలెల్లను స్వోదరపోషణార్థమై
 సాలయుచుఁ బాటవంబెడలి సోలిన, మేలితమిన్
విరామమున్

గొలుపఁగ నిద్దురన్ జొనిపి, కోల్కొనఁజేసి, రహింపఁ
జేయు నీ

చెలువఁపు సత్కృపాగరిమఁజేరి భజింతుము భ...

చ. సరగనయోమయంబులకు శైలననంబులయోమయంబులై
 పరగఁగఁజేయుశక్తియు, నపారములైన మహాసముద్రముల్
 దరియుసుతారమున్, దివినుదారవిహారము నేయునేరుపున్
 నరులకు నిచ్చి కూర్చితి వనంత సుఖంబులు భ...

ఉ. నీటజనించె నిప్పనెడు నేటగు నార్యులమాట పాటిగా
 నీటఁదటిత్తునాఁ బరగు నిప్పుజనింపఁగఁ జేసి, దానిచే
 మేటిపనుల్ సుసాధ్యగతి మేకొనఁజేయుసుబుద్ధియబ్బెగా !
 నేఁటికి మర్త్యకోటికది నీకృపచేఁగద ! భ...

ఉ. వానలులేనిచోఁగురియ, బల్ వడగండ్లను గొప్పవానలన్
 బ్రాణులు భంగమొందు నెడమాన్పను, మబ్బులఁ
 గైవశంబుగా
 మానవకోటిచేసికొని మానుగసౌఖ్యములందు చుంట నీ
 మానిత సత్కటాక్షలవమాత్రమునన్ గద ! భ...

ఉ. ఆకృతి యున్నదున్నటులె యల్లనఁదీయఁగ జాలు
 యంత్రమున్,
 వాకుల నున్నవున్నటులె పల్కఁగఁజాలెడు
 యంత్రమున్ విచి
 త్రాకలనన్ రచింపఁగ సమర్థతనిచ్చి, యుగాంత
 రాకృతుల్,
 వాకులెరింగి సంతసిలు భాగ్యమొసంగితి భ...

ఉ. ఆవిరియెంతలేసి పనులైన నొనర్చుచునుండ, సింతలో
 వావిరివిద్యుదగ్నియొకవంకమహాద్భుతముల్ ఘటించెడిన్;
 భూవలయంబునన్ నరులభోగముకై రచియింపఁజేసె నే
 దేవుఁడొ? యిట్టివింత; లలదివ్య భజింతుము భ...

ఉ. వంటలుచేయ, వీవనలువైవఁగ, వస్తువులంది యీయఁగా,
 నింటను దీపముంచఁగ, నహీనజనంబుననెల్ల యంత్రముల్
 దంటతనంబునన్ నడుపఁ, దక్కు పనుల్ ఘటించుపఁ,
 బుణ్యపుం
 బంటను విద్యుదగ్ని వశపర్చితి మాకిక భ...

ఉ. ఇంపుగఁ దీగమూలమున నెంతటి దవ్వులకైన సంజచేఁ
 బంపిగివార్తలన్ దొలుతఁ; బంపిరి పిమ్మటఁ దీగలేకయే;
 పంపిరిటీవలన్ నరులవాక్కులనట్టులె; నేఁడురూపుతోఁ
 బంపుచునుండి; రేమికనుపారమొరేపిక? భ...

ఉ. వాసననూనె నుండియె సువాసననీను గులాబియత్తురుల్
 దీసి,విలాసమున్,ధనము, దివ్యముదంబునుగాంచిమించఁ గా
 భాసురబుద్ధినిచ్చితివి; బాపురె! నీవికఁ బ్రాణికోటికిన్
 జేసెడు మేలిదింతయని చెప్పఁగ శక్యమె? భ...

ఉ. శ్రీలసనూనమైన తమ చిత్రచిత్ర విశేషశేనుషీ
 లీలలనెన్న దివ్యమునులే తగరన్న, శతుండనైన నే
 జాలుదునే భవన్మహిమ జాడలుఁజూడఁగ; బాగునుండి వ
 జ్రా లుదయింపఁ జేతువట! సజ్జనరంజన! భక్తవత్సలా!

ఉ. ధారణవెండి, పైఁగియును దాఁచియొసంగుట వింతయే?
 మహా

దారతరత్నసంచయముదాఁచియొసంగుచునుంట, భూప్రజల్
 గారముమీరు భోగములఁ గ్రాల, సముద్రపునీటిలోనబం
 గారము దాఁచెనెవ్వ;డలకాఁతుభజింతుము భక్తవత్సలా!

చ. నరులకు మేలుఁగోరుచు నొనర్చవిదేహిక నున్ననన్న! నీ
 వరుదుగ దేహాయంత్రముల నాంతరనాళములున్

నరమ్ములున్

గరము సుసాధ్యరీతిఁ బొడఁగట్టగఁ జేసెడు రేడియమ్మునాఁ
 బరఁగెడు దానినిచ్చితి సువైద్యమిఁకబృదె? భక్తవత్సలా

ఉ. మేదిని నీదుశాసనము మీరిచరించి, యసత్పదార్థముల్
స్వాదువులంచుమెక్కి, బలువ్యాధుల పాలయి,

సుక్కు మర్త్యులన్

గాదిలిమై నిరామయులుగా నొనరింపఁగ మేటియోషధుల్

ప్రోదియొసర్చునీదయయపూర్వ! మఖర్వము! భక్తవత్సలా!

చ. ఇలనుమెలంగు ప్రాణులె గణింపనశక్యములై మహామ్భతం

బొలయఁగఁజేయుచున్ వెలయుచుండ, చసంఖ్యములై జీవరా

సులజలవాయు రాసులనుజోద్యముగాఁగనుసట్టు; నంతమున్

గలదె? త్వదీయస్పృష్టికిఁక కామణికోత్తమ! భక్తవత్సలా!

ఉ. అంబరమందువేలెడుగ్రహంబులుఁదారలుఁగాంతిగోళమా

త్రంబులెగాక, ధాత్రివలెఁబ్రాణులకెల్ల నివాస'యోగ్యభో

గ్యంబులుభాగ్యముల్ గలిగిత్రకాలెడునంచును

విందుమయ్య! చో

ద్యంబిది నీదుస్పృష్టి కెదియాదియు నంతము భక్తవత్సలా!

ఉ. కన్నులకింపు తానెమలి కన్నులఁజూచిన కన్నులన్, గడున్

వన్నెలఁ జిన్నెలన్ జలికిపండువుఁ గొల్పెడునింద్రచాపమున్

మిన్నులఁగన్న కన్నులను, మేలగుసంజల వింతకాంతులన్

జెన్నులఁగన్న కన్నులరుచించునె యన్యము! భక్తవత్సలా!

చ. నవనవవర్ణలీల భువనంబులనెల్లెడ నిండ్లి లోచనో

త్సవ మొనరింపఁగా, బహువిధంబులనక్కరగూర్ప, నేమహా

కవులకుఁ జిత్రకారులకుఁ గాంచినచింప రచింపరాని ప

ల్లవ, దళ, పుష్ప, కోరక, ఫలంబులఁ జేతువు భక్తవత్సలా!

- ఉ. ఎల్లెడ నీమహామహిమలే తిలకించినకొద్ది సృష్టిలోఁ;
 బెల్లుగనబ్బురంబుఁగొలిపెన్ మరినీ ప్రతిభావిశేషముల్;
 చెల్లెడు నీదుశాసనములే జగమంతట నడ్డులేక; మా
 యుల్లములందు నిన్మరచియుండఁగశక్యమె? భ క్త వ త్స లా!
- ఉ. వారిధిలోతుఁ గన్గొనఁగవచ్చును; నింగినిఁ గొల్పవచ్చు; నీ
 ధారుణిఁ జుట్టవచ్చు; నలతారలఁ బట్టగవచ్చు; గాని నీ
 భూరిమహాత్వమున్ దెలియఁబోలదు వేల్పులకైన; నింక నే
 నేరుతునయ్య! నీవు కడుఁజింపకయుండిన భ క్త వ త్స లా!
- ఉ. బంగరు లున్ననాఁడొడలి పాటవముండిననాఁడు, దొడ్డ ప్ర
 జంగలనాఁడు, గొప్పయధికారము గల్గిననాఁడు, మత్తుఁడై
 పొంగిపడున్ నరుండు నిను బుద్ధిఁడలంపఁడు; గానియింతకా
 ల్వంగిననాఁడు నీస్మరణ వానికిఁడప్పదు భ క్త వ త్స లా!
- ఉ. కాలొకయింతవంగఁగనె కాతరుఁడై నినువిస్మరించి యి
 ల్లాలని, చూలటంచు, హీతులంచు, బురోహీతులంచు,
బందుబృం
 చాలని, వైద్యులంచుబహుధాన్యధలంఁదపియించుఁగాని నీ
 పాలఁబడండు మూఢుఁడు విపన్నజనావన భ క్త వ త్స లా!
- ఉ. దీపములుండఁగానె యిలుదిద్దుకొనంగలవాఁడు ప్రోఁడ; యే
 యాపద రాకయున్న మును పార్తశరణ్యుని నిన్న నమ్మి నీ
 ప్రాపును జేరి ధన్యుఁడగు భక్తుఁడు; సంపదలున్న వేళలన్
 గాపురుషుండు నిన్మరచి కష్టములొందును భ క్త వ త్స లా!

- ఉ. యోగ్యతయున్ వివేకమును నొప్పుగ నిచ్చితి వంతో
యింతో; యా
భాగ్యము లాపుకోఁదగిన పాటవ మియ్యకపోవు; నిన్నిఁకే
భాగ్యము లిమ్మటంచు బతిమాలను; గాని మహాముదావహా
రోగ్యసుభాగ్యమియఁగ దెరోగభయాపహా! భక్తవత్సలా!
- ఉ. రేపటిమాటయెట్లొ? మరి రేపు గతించిన డెట్లొ యింక నీ
మాపటిమాట యెట్లొ? యని మాపును రేపు వగన్
గృశించు నా
పాపపు రోజులున్ గడచె; బట్టకుఁ బొట్టకు లేదటన్న సం
తాపము నీకటాక్షమున దస్వయిపోయెను భక్తవత్సలా!
- ఉ. ముందలికష్టముల్ గడచిపోయెను నీదయవల్ల నింక నా
కెందును లోటులేదనుచు నెంతయు సంతసమందుచుండ నే
మందును చింతలన్ గొలిపె నామయమొక్కటి దాని
మాన్వి యా
సందముఁగూర్చనయ్య! కరుణావరుణాలయ! భక్తవత్సలా!
- ఉ. మందులనేవచేయ మతిమంతుఁ డెవండును గోరఁబోఁడు; నా
డెందముమాత్ర మేమిటికి దీనికినిష్టపడున్ మహాత్మా! నీ
సుందరనామమంత్రము విశుద్ధమతీన్ జపియింతు నింక నీ
మందుల బాధ లీరుజలుమాన్పవె! మన్పవె! భక్తవత్సలా!
- ఉ. ఎందరు బంధువుల్ గలిగి యేయుపచారము లాచరింప నీ!
యెందరు వైమ్యలోకలసి యెట్టి మహాషధకోటిగుప్ప నీ!

నందితభక్త! నీదుకరుణామృతమిఁచుక చిందకున్నచోఁ
జిందరవందరై రుజలుచెచ్చెర విచ్చునె? భక్తవత్సలా!

ఉ. మందులు వైద్యులున్ గలిగి మ్రందెమనట్టి సరేంద్ర
చంద్రులన్,

మందులులేకయే రుజలుమాని సుఖుఁచెడు దీరుతాప్రజా
బృందముఁజూచుచుండమె? వివేకముచాలక కాక నైద్యుఁడున్
మందులు, మాకులున్ రుజలుమాన్పనె! మచ్చునె; భ...

చ. సకలరుజాభిషక్వరుని సర్వశరణ్యుని నిన్ను జిత్తమం
దకలుషవృత్తినమ్మి యనయంబుభసత్పదముల్ భజించుపా
రికి సుకరంబు హస్తబదరీఫలమట్టు లనామయత్వ; మో
సుకవి శరణ్య! నిన్గొలిచి జుట్టెద సౌఖ్యము భక్తవత్సలా!

ఉ. ఆపదవేళ నిన్దలఁచినంతనె యెక్కడలేనిధైర్యము
ద్వీపితమైభయంబణచి, దీనతమాన్వి, ముదంబుగూర్చెడిన్
బాపురె! నిన్ను నిత్యమును బ్రార్థనచేసెడు భక్తకోటి నే
యాపద తేరిచూడఁగలదయ్య! దయామయ! భక్తవత్సలా!

చ. ప్రభుఁడవునిన్ను నేఁగొలువవచ్చితినాశ్రయమిచ్చి, భృత్యున
న్నిభముగఁజూచి, నన్ను గరణించి, గ్రహించిమదీయనేవ; “నీ
కుభయసుఖంబులన్ గొరఁతయుండగఁనీయక ప్రోతు”

నంచునా

కభయవరంబొసంగఁగదవయ్య! దయామయ! భక్తవత్సలా!

- ఉ. లోపము లెంచకయ్య! మతిలోపముచే మునుజేసినట్టి నా
 పాపములుంచకయ్య! నినుబొయనిబుద్ధిని నాకొనంగి నీ
 వ్రాపునఁ బెంచవయ్య! నిజభక్తునిఁగా ననునెంచి ప్రీతి నీ
 రూపముఁ జూపవయ్య! నినురూఢిగఁగొల్పెదభక్తవత్సలా!
- ఉ. నిత్యము నీపదస్మరణనీమముతప్పక చేయులాగు, దు
 ష్టత్యముస్వప్నమందయినఁ జేయనిలాగుఁ, బరోపకారమున్
 సత్యము సద్వ్రతంబులుగఁ జల్పెడులాగు, దయారసంబు, నౌ
 చిత్యము హెచ్చులాగు దయచేయవె! వేడెదభక్తవత్సలా!
- చ. కలిగినదానికే ముదము గల్గెడులాగు, నసూయయెన్నఁడున్
 గలుగనిలాగు, నున్నతికి గర్వమునొందనిలాగు, నిత్యమున్
 గలిగినదానిలో వితరణక్రియగల్గెడులాగు, శాంతమున్
 గలిగెడులాగుఁ జూడఁగదె; కాకుణికోత్తమ! భక్తవత్సలా!
- ఉ. సాధులసంగతిన్ మెలఁగి, చక్కనిజ్ఞానముసంగ్రహించి, యే
 గాధలజోలికిన్ జనక, కాలము సర్వము నీశ్వరప్రజా
 రాధనలందె పుచ్చుచుఁ, బరాత్పరభక్తి జగంబునిండ న
 ద్బోధలుచేయుచున్ బ్రదుకు బుద్ధినొసంగవె! భక్తవత్సలా!
- ఉ. నిందల నొందకుండ, నపనిందల లోకులమీఁదవేసి యా
 నందము నందకుండఁ, గుజనవ్రజమున్ జితఁగూడి యెప్పుడే
 తొందరలొందకుండ, నిఁకదుష్కృతమేదియుఁ జేయకుండనా
 డెందము దిద్దవయ్య! భవదీయవిధేయుఁడ, భక్తవత్సలా!
- ఉ. దోసములెన్నిచేసితినొ దోషులతో జితగూడి? యెప్పుడే
 మోసము లాచరింతినొ మోసముఁ జేసెనువారిఁగూడి? నేఁ

- జేసిన పాపరాసులవి శ్రీకర! నీకెరుకేగదయ్య! నీ
 దాసులదాసుడ౯ గనుకఁ దప్పలుసైపుము భక్తవత్సలా!
- ఉ. ఏతరి నిల్వదొక్కక్షణమేనియు; నల్లరిమూకఁగూడుఁ;దా
 లాతులచేతివస్తువుల లాగఁగఁజూచును; వెక్కిరించు; బల్
 రోతపనుల్ నిరంతరము రోయకచేయును; కోతివంటి నా
 చేతముచేతలెల్ల సరిచేయవె! కాయవె! భక్తవత్సలా!
- ఉ. తామసమెంత ఘోరదురితంబులనైనను జేయఁజేయు; నీ
 తామసదూరుడ౯నరుడు ధన్యుడు; మాన్యుడు
 తామసాధ్యుడు
 ద్దామ విపద్దశల్ గుడుచుఁ; “దామసితామసి”
 యన్న వాక్యముఁ;
- ధీమణులెంచి తామసము డెందముఁజేర్చరు భక్తవత్సలా!
- ఉ. దిక్కులనేలుమానవులె దిక్కరి మొక్కరి చచ్చుచుండఁగా,
 దిక్కుగునంచు నొక్కనరుదిక్కును నమ్మివ యజ్ఞలీభువినే
 దిక్కులకెల్ల దిక్కుయిన దేవుడవౌ నినుజేర కారులె
 దిక్కులుజూచి యేడ్చి, కడతేరక చత్తురు భక్తవత్సలా!
- ఉ. న్యాయములేదు, భూతదయనాస్తి, విపద్దశనున్న వారికిన్
 సాయమునున్న, పాపభయశంకలు కుండెలుకొమ్ము, లీశ్వరా
 మ్నాయములందుభక్తి నహి, మాటలనిల్కడ నీటివ్రాత లీ
 మాయలమారి నైజములు మార్చవె! తీర్చవె! భక్తవత్సలా!
- చ. సిరిగల కొద్దివంతలునుఁ జింతలుఁ జెంతలఁజేరు; దూరమై
 జరుగును సౌఖ్యహర్షములు; శాంతివహింపదు
 చిత్తమెన్నఁడుఁ

దొరకదుమోక్ష; మట్లయిన దొరైదరెందుకొవిత్తవంతులే?
నరులకుఁ దృప్తిగల్గదు ధనార్జనపట్లను భక్తవత్సలా?

ఉ. రాగము హెచ్చిపోయె ధనరాసులఁమీఁద;

ధనాధ్యకోటికిన్

భోగము హద్దుమీరెఁ; బరిపూర్ణములయ్యెను

ఘోరకృత్యముల్;

త్యాగము పూజ్యమాయె; మరి దానికి లోభమె

మూఁ; మీదు రు

ద్యోగముఁదూర్చి పేదలకుఁ దోడుపడంగదె! భక్తవత్సలా!

ఉ. తెంపరులై దురాత్మకులు దేవుఁడె లేడనుభంగి రేగి, ఘో
రంపుటకృత్యముల్ సలిపి, రాక్షసులోయన సాధుకోటి బా
ధింపఁగ, నట్టివారల వధింప విదేమి? యనాధకోటి మ
న్నింపవిదేమి? నీకరుణనింపవిదేమిర? భక్తవత్సలా!

ఉ. అంగబలంబు పూర్ణముగ నబ్బిన, నర్థబలంబు గల్గినన్,
సంగతులెన్ని నేర్చినను, శాస్త్రములెన్ని పఠించి మించినన్,
భంగము గల్గువేళ నిరపాయపదంబును జేర్చలేవు; నీ
మంగళనామమొక్కటియె మాకు శరణ్యము భక్తవత్సలా

ఉ. పాపపుబుద్ధులన్ వయసువ్యర్థముఁజేసితి; బాల్యమాదిగా
నీపదముల్ మదిన్నిలుపనేర కభాగ్యుఁడనెతి; నేఁడు సం
తాపముతోడ నీదు చరణంబులకున్ శరణంటి; నింక నే
యాపదరాక యుండనను నాదుకొనంగదె భక్తవత్సలా

చ. కరుణగలట్టివాడవని గట్టిగ నమ్మినవారినెల్ల నా
 దరణముతోడఁ జూతువని దాసులుచెప్పఁగ నాశతోడ నీ
 చరణములాశ్రయించితిని; చక్కఁగఁ బ్రోవుమనాధనాధ! యే
 శరణములేదు నాకింకను సత్యము! సత్యము! భక్తవత్సలా!

ఉ. మానముతో, విశుద్ధమగు మానసపద్మముతోడ నీపద
 ధ్యానముఁజేయుచున్, నిజహృదంతరసీమలఁజూచిచొక్కును
 జ్ఞానధనుల్, మహామునులు సైతము వర్ణనచేయలేని నిన్
 నేను నుతింపబూనితి క్షమించి గ్రహించవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. నీమముతోడ నీభజన నిత్యముఁజేసెడు భక్తకోటికిన్
 గామితముల్ ఘటించి కృపఁగాచెదవంట! మహాత్మా! నేనునీ
 నామజపంబుమాత్రము మనంబున మానకచేతుఁగాని, యే
 నీమమునేర నాకదియు నేర్పవె! తీర్పవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. ఈశ్వర నీస్వరూప మిదమిత్థమటంచు స్థిరీకరింప యో
 గీశ్వరులేల? వేదశిఖలే ధృతిచాలక సంశయింపఁగా,
 విశ్వమునందు నేనొక విపీలిక నేగతినిన్ గ్రహింతు వి
 శ్వేశ్వర! నీవె తెల్పఁగదవే! భవదాకృతి భక్తవత్సలా!

ఉ. విందుఁగదయ్య! నీకథలు వీనులవిందుగ సారెసారెకున్
 గందుఁగదయ్య! నీమహిమఁగన్నులపండువుగాగసృష్టిలో;
 మందుఁగదయ్య! నీభజనమాటికిమాటికిఁ జేయుచున్ సదా;
 యెందులకయ్య యేలకయుపేక్షనహింతువు? భక్తవత్సలా!

ఉ. క్రూరములైన రోగములకున్ బలిసేయకుమయ్య!

యెన్నడున్

ఘోరములైన పాపములకున్ గురిఁజేయకుమయ్య! నన్ను దు

ర్వారములైన యాపదల పాలుగఁజేయ కుమయ్య!

దీనమం

దారములైన నీ మృదుపదంబులు గొల్పెద భక్తవత్సలా!

ఉ. న్యాయపథానువర్తులకె యన్నమువస్త్రము

లోపమాటయున్,

మాయికు లేసిరుల్ గలిగి మన్నుట, పాపముచేయు క్రూరులే

హాయిగనుఁట, మూఢమతులారసి యక్రమగాములొదు ర

య్యో! యిదియేటిపాలన మొకొ! సవరింపవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. తల్లివిఁదండ్రివిఁ దొరవు దైవము సర్వమునీవె, యోజగ

ద్వల్లభ! యంచునేఁడు భయభక్తులతోడ భవత్పదంబులే

యుల్లమునందు నమ్ముకొనియుంటిని; నేశరణంఁటిఁ గాననా

ప్రల్లదనంబుసైచి దయఁబాయక ప్రోవవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. పుత్రుఁడనేను; నీవుననుబ్రోచెడుతండ్రివి; నేమహార్తుఁడై

యాత్రముతోడ నీమృదుపదబ్జయుగంబు మరుంగుఁ

జొచ్చితిన్;

బాత్రుఁడపాత్రుఁడంచనక భావమునందిడినన్ భవత్కృపా

పాత్రునిఁజేయవయ్య! భవపాశవిమోచన! భక్తవత్సలా!

ఉ. సారములేని సంసరణసాగరమున్ దరిజేరలేక నేఁ

దోరములైన నీచరణతోయరుహంబుల నాశ్రయించితిన్;

నేరములెన్నఁబోక నను నీదగుబంటుగ స్వీకరించి నా
భారములెల్లఁదీర్చి పరిపాలనచేయవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. కన్నెడసేయకన్న! ననుగావఁగదన్న యటంచు నిన్నునే
మన్ననతోడ నెంత బతిమాలిన నామొరలాలకింప; వే
మన్న? యుపేక్ష యింత తగదన్న! విపన్నుఁడనైన నాకు నీ
కన్నను నాప్తబంధులెవరన్న? దయాధన! భక్తవత్సలా!

ఉ. ఊహకలంగినప్పుడును, నుల్లము తల్లడమందినప్పుడున్,
దేహమెరుంగనప్పుడును, ధీపసత్గినయప్పుడున్, రుజా
వ్యూహము మూగినప్పుడును, నుత్తదె నీస్మృతి,
కానపాహి! మాం
పాహి? యటంచు నేఁడె నినుబాడెద వేడెద భక్తవత్సలా!

చ. వెడవెడవెద్యులే పెదవి విర్చెడువేళను, నాలుబిడ్డలున్
బుడిబుడియేడ్చులేడ్చుచును మ్రొక్కులు మ్రొక్కెడువేళఁ
బ్రాణముల్
గుడగుడలాడువేళ నినుగొల్వఁగనేర్తునొ లేదొ యిప్పుడే?
ఎడివడిఁగొల్తు ముప్పునను బాయకప్రోవుము! భక్తవత్సలా!

ఉ. ఓమహితాత్మ! యోవరద! యోకరుణామయ! యో
నిరామయా!
యోమహిమాఢ్య! యోశుభద! యోబుధరంజన! యో
నిరంజనా!

యో: సదీధ్య! యోసుఖదయోశ్రుతితత్పర! యో
పరాత్పరా!

యో ఘోషా చంద్రోటి గుణితోజ్జ్వల! నిశ్చల భక్తవత్సలా!

ఉ. ఓకరుణా గుణాభరణ! యోశరణాగతరక్షణవ్రతా!

యోకలుషాటవీదహన! యోముని మానసరాజహంసమా
యోకమనీయసచ్ఛరిత! యోశుభదాయక! యోజగత్ప్రభూ!
నాకుయి నాలకించి ననునర్మిలిఁబ్రోవవె! భక్తవత్సలా!

ఉ. బీరములేల? నీవు కనుపెట్టి మమున్ దయనేలకున్నచో,
నోరుమెదల్ప గాల్గదపనున్, గనువిప్పును, మాకుశక్యమే!
నేరము గా కనుక్షణము నీవయి మాకొనరించు మేళ్ళపహో!
నూరులు వేలునుంగద! యనుత్తమ సత్తమ! భక్తవత్సలా!

ఉ. భూతములట్లు పాతకులు చొత్తిగ భూతదయావిహీనులై,
ఘాతుకకృత్యముల్ సలుపఁగా జగమెల్లను దల్లడిల్లఁగా
హేతువునీయు పేక్షయెసుమీ! యిక నెన్నిదినంబు లీగతికొ
జూతువో? తాళలేదు దయఁజూడుము లోకము భ...

ఉ. కల్లలుఁ గొండెముల్ పలుకు కల్లరి నాలుకచీలదేమి? మ
త్తిలి దురుక్తులకగరవు తెంపరిడెందము డిందడేమి? రం
పిల్లుచు సాధుహింసలకు మేకొను సోకుల హస్తమస్తముల్
దుల్లవిదేమి? దుష్టులకు లోకువగాదొకొ? భక్తవత్సలా!

చ. ఇలఁగల సర్వదేశములు స్వేచ్ఛగడించి స్వరాజ్యభూతితో
నలరునుగాక! లోకమున నందరు జ్ఞానధనుల్, బలాధ్యులై

చెలులలు, భక్తులై, విమలశీలురు సత్య, దయ మేతులై
 యెలమివహింతుగాత! సుఖయింతురుగావుతల్లలా!

చ. తపసులసాటివచ్చు గుణధన్యులు మాన్యులు ండివి
 శ్వపతికి శీతమాసతికిఁ బట్టిని వేంకటశర్మ నింతయున్
 నిపుణుడఁగాను భక్తిమెయి నీకిదె కూర్చితిఁ జంపకోత్పలా
 నుపమ సుదామముగొను మనుగ్రహ మొప్పఁగ భ...

ఉ. మంగళమయ్య! నీభజనమానకచేసెడు భక్తకోటికిన్;
 మంగళమయ్య! నీప్రజల మన్ననచేసెడు సాధుకోటికిన్!
 మంగళమయ్య! నీమహిమమాటికిఁ జాటెడు మాన్యకోటికిన్
 మంగళమయ్య! నీకృతికి మాకును నీకును భక్తవత్సలా!

సంపూర్ణము

